

Sommarstuga vid Hån, Säfsnäs socken

Den 5 augusti 2009 togs fem prover med tillväxtborrh ur sommarstuga vid sjön Hån i Säfsnäs socken, Dalarna. Proverna togs ur stockar på den norra långsidan, från utsidan. Alla undersökta stockar är av gran. På den bevarade vankanten syntes på vissa ställen spår av barklevande insekter, vilket visar att åtminstone en del av timret inte omedelbart barkades.

Stugan har tidigare varit en bod, uppenbarligen ett härbre, som enligt uppgift hämtats från torpet Granberget på andra sidan sjön [60°10'50"N, 14°23'30"E](#). Det ursprungliga härbret har haft storleken 4,1 m x 4,1 m (inre mått), med ingång från gaveln och utskjutande vindfång. Ursprungligt golv, mushyllor och eventuella stolpar, liksom stamsidans ursprungliga röste saknas. Långsidornas nuvarande syllar är inte ursprungliga. Långsidorna har förlängts genom att ett ca 1,5 meter brett fönster satts in i vardera långsida, och stockar av motsvarande längd i de återstående nedre stockarna satts in. Stugans bredd är bibehållen. Knutarna är ursprungliga.

Prov togs ur stockarna B3, B4, B5, B7, B9, varav de två sista inte kunnat säkert dateras. Den sista inte alls, och den näst sista endast osäkert p.g.a få ringar och skadat prov. Resultatet synes i första påseende något förbryllande: Den yngsta ringen (prov SfHnJ02 ur B4) som hittats växte 1845. Detta prov går troligen ut till vankant. Övriga är B3: efter 1830 (något skadad yta), B5: 1820 (möjligen vankant, något angripet, troligen ursprunglig brunröta), B7 efter 1842 (skadat, frodvuxet). Korrelationerna mot referenskurvan för gran (Björbo, ITRDB:swed312) är relativt dålig. Korrelation mot övriga prov har behövts för att säkra dateringarna.

Tolkningen av resultaten tillsammans med iakttagelserna av maskgångarna, bör bli att härbret uppfördes tidigast 1846 och att döende och/eller döda granar då användes.

En kraftig tillväxtökning syns på vissa av proven i början av 1770-talet, vilken kan vara resultatet av en föregående friställning genom avverkning.

Torbjörn Axelson, augusti 2009

Bilaga: Korrelationstabell och rådata

Cybis CDendro, Algorithm: Proportion of last two years growth (2,0,T)
 Correlations between available references in SfHnJ0.fil and
 swed312 dated to 2005 with corr >= 0,21 and with overlap >= 25
 Results sorted according to decreasing correlation coefficient values.

	Corr	T- Test	Over lap	
all...	0,39	5,62	178	based on 5 members
SfHnJ04a	0,44	2,35	25	1805-1830 B7 +>11
SfHnJ02a	0,40	4,99	133	1712-1845 B4, färgad (vankant?) tynande tillväxt
SfHnJ01a	0,32	4,26	162	1667-1830 B3, ej vk (något skadad)
SfHnJ03a	0,26	2,59	97	1723-1820 B5, vk? tynande?
SfHnJ01b	0,21	2,18	106	1673-1779

SfHnJ	1	Säfsen, Hån, stuga flyttad från Granberget	PCAB										
SfHnJ	2	Sweden	Picea abies	6010N1425E						1667	1845		
SfHnJ	3	T. Axelson											
SfHnJ01a	1667	50	91	111									
SfHnJ01a	1670	163	151	157	121	119	97	62	51	55	54		
SfHnJ01a	1680	48	65	87	73	70	66	48	36	31	37		
SfHnJ01a	1690	38	48	41	47	49	50	43	37	44	32		
SfHnJ01a	1700	51	27	31	16	23	15	21	32	25	17		
SfHnJ01a	1710	14	13	13	14	-999	10	11	12	10	14		
SfHnJ01a	1720	14	15	17	17	23	25	18	21	28	36		
SfHnJ01a	1730	39	37	41	41	39	36	28	35	36	40		
SfHnJ01a	1740	23	14	15	15	15	21	21	21	20	14		
SfHnJ01a	1750	20	13	20	24	32	32	24	24	27	19		
SfHnJ01a	1760	18	24	37	29	22	27	29	23	19	8		
SfHnJ01a	1770	5	22	29	38	48	51	100	93	93	85		
SfHnJ01a	1780	87	109	103	150	145	151	195	123	107	106		
SfHnJ01a	1790	82	57	48	41	39	21	52	48	32	37		
SfHnJ01a	1800	28	39	24	36	37	38	33	32	39	34		
SfHnJ01a	1810	33	31	14	19	24	23	25	26	44	54		
SfHnJ01a	1820	70	63	58	59	39	46	40	28	28	19		
SfHnJ01a	1830	23	999										
SfHnJ01a	####	B3, ej vk (något skadad)											
SfHnJ01b	1673	55	39	47	33	33	49	66					
SfHnJ01b	1680	64	82	93	84	83	74	84	73	54	66		
SfHnJ01b	1690	52	67	61	66	50	43	49	31	48	36		
SfHnJ01b	1700	31	19	16	14	20	13	16	19	19	20		
SfHnJ01b	1710	20	19	18	22	11	8	17	10	12	12		
SfHnJ01b	1720	15	14	16	15	21	20	19	26	22	27		
SfHnJ01b	1730	21	20	18	16	15	14	18	23	27	19		
SfHnJ01b	1740	11	6	12	11	11	16	15	17	11	11		
SfHnJ01b	1750	15	12	16	26	29	26	18	21	32	24		
SfHnJ01b	1760	32	38	52	57	41	45	43	37	32	19		
SfHnJ01b	1770	21	57	103	107	108	106	138	118	115	119		
SfHnJ01b	1780	999											
SfHnJ02a	1712	97	75	32	21	34	37	52	64				
SfHnJ02a	1720	75	56	87	91	100	82	63	79	87	66		
SfHnJ02a	1730	65	34	51	40	45	49	51	51	85	70		
SfHnJ02a	1740	60	36	44	59	54	88	94	98	62	41		
SfHnJ02a	1750	36	33	50	64	83	82	62	49	44	35		
SfHnJ02a	1760	43	55	67	74	99	83	57	45	40	40		
SfHnJ02a	1770	30	32	31	64	121	160	184	206	185	128		
SfHnJ02a	1780	117	115	119	195	136	183	229	208	269	251		
SfHnJ02a	1790	181	230	246	227	223	131	85	106	125	87		
SfHnJ02a	1800	68	62	59	53	70	76	87	108	96	106		
SfHnJ02a	1810	92	123	106	82	64	57	72	93	93	86		
SfHnJ02a	1820	70	52	51	61	115	194	298	127	107	105		
SfHnJ02a	1830	81	90	56	52	49	49	41	37	43	33		
SfHnJ02a	1840	16	24	24	27	21	22	999					
SfHnJ02a	####	B4, färgad (vankant?) tynande tillväxt											
SfHnJ03a	1723	114	153	175	139	119	113	120					
SfHnJ03a	1730	125	104	154	140	112	94	85	86	78	67		
SfHnJ03a	1740	59	61	53	38	42	52	58	75	73	67		
SfHnJ03a	1750	54	61	92	112	177	262	218	174	131	150		
SfHnJ03a	1760	112	107	125	159	138	108	98	70	82	73		
SfHnJ03a	1770	52	79	69	83	80	77	78	89	86	81		
SfHnJ03a	1780	68	74	66	66	72	79	87	63	75	80		
SfHnJ03a	1790	67	65	74	73	73	75	86	92	98	88		
SfHnJ03a	1800	82	75	59	64	53	69	71	61	61	55		
SfHnJ03a	1810	51	54	39	53	55	48	43	50	45	40		
SfHnJ03a	1820	29	999										
SfHnJ03a	####	B5, vk? tynande?											
SfHnJ04a	1805	362	340	327	356	360							
SfHnJ04a	1810	296	344	234	240	275	267	310	308	301	356		
SfHnJ04a	1820	270	229	300	230	271	304	246	122	164	138		
SfHnJ04a	1830	88	999										
SfHnJ04a	####	B7 +>11											